

**1. ԱՂԲԱՅԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՄԱՔՐՄԱՆ
ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՏԵՂԱԿԱՆ ՊԼԱՆԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ**

1. Պլանը բաղկացած է հետևյալ բաժիններից

1) Առկա իրավիճակի գնահատում

- ա. Ներածություն
- բ. Հիմնախնդիրներ, առաջնահերթություններ, տեսլական
- գ. Պլանավորման տարածքի բնութագիր
- դ. Թափոնների քանակ և բաղադրություն
- ե. Թափոնների գործածություն
- զ. Իրազեկվածության աստիճան
- է. Ֆինանսավորում և բյուջե
- ը. Մշտադիտարկում և հաշվետվողականություն.

2) Պլանավորում

- ա. Կանխատեսումներ և կանխադրույթներ
- բ. Տեսլական. նպատակների և թիրախների սահմանում (կարճաժամկետ և միջնաժամկետ)
- գ. Գործողությունների պլան
- դ. Երկարաժամկետ զարգացում
- ե. Ֆինանսավորում և բյուջե
- զ. Աղբահանության և թափոնների կառավարման բյուջետավորում

3) Մշտադիտարկում և վերլուծություն

**2. ԱՂԲԱՅԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՄԱՔՐՄԱՆ ՏԵՂԱԿԱՆ
ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ
ԳԼՈՒԽ 1. ԱՌԿԱԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ**

1. ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Աղյուսակ 1

- 1) Ներածություն (պլանի ամփոփագիր)
- 2) Հիմնախնդիրներ, առաջնահերթություններ, տեսլական
- 3) Պլանավորման տարածքի բնութագիր
- 4) Թափոնների քանակ և բաղադրություն
- 5) Թափոնների գործածություն
- 6) Իրազեկվածության աստիճան
- 7) Ֆինանսավորում և բյուջե
- 8) Մշտադիտարկում և հաշվետվողականություն

2. Ն Ե Ր Ա Ճ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

Պլանի անվանում	Հ Հ Կ ո տ ա յ ք ի մ ա ր գ ի Ծ ա դ կ ա ձ ո Ր հ ա մ ա յ ն ք ի Ա դ ք ա հ ա ն ո լ թ յ ա ն և ս ա ն ի տ ա ր ա կ ա ն մ ա ք ը մ ա ն կ առ ա վ ա ր մ ա ն 2024-2028թ թ պլ ա ն
Պլանավորման մեջ ընդգրկված համայնք, բնակավայրեր	Ծ ա դ կ ա ձ ո Ր հ ա մ ա յ ն ք /1 ք ա դ ա ք ա յ ի ն բ ն ա կ ա վ ա յ ը և 6 գ յ ո լ ղ ա կ ա ն բ ն ա կ ա վ ա յ ը /
Պլանավորման ժամանակաշրջան	2024-2028թ թ
Ներկայացվող Պլանի նախատեսված վերանայման ամսաթվերը	2025թ ս ե պ տ ե մ բ ե ը ,2027թ ս ե պ տ ե մ բ ե ը
Պլանը կազմող անձանց անուն, ազգանուն, պաշտոն	Ծ ա դ կ ա ձ ո Ր կ ո մ ո լ Ն ալ տ ն տ ե ս ո լ թ յ ո լ Ն Հ Ո Ա Կ -ի տ ն օ Ր Ե Ն Է դ գ ա ր Հ ո վ հ ա ն ն ի ս յ ա ն Ա ը ծ ա փ Հ Ո Ա Կ -ի տ ն օ Ր Ե Ն Գ ա գ ի կ Բ ա բ ա ջ ա ն յ ա ն
Պլանը կազմող անձանց էլ հասցե և հեռախոս	Adgar1974@mail.ru +37494330960 Gagikbabajanyan91@mail.ru +37433688880
Պլանի էլեկտրոնային տարբերակը ներբեռնելու էլ հասցե	tsakhkadzor-kotayk.am

**3. Հ Ի Մ Ն Ա Խ Ն Դ Ի Ր Ն Ե Ր,
Ա Ռ Ա Ջ Ն Ա Յ Ե Ր Թ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն Ն Ե Ր,Տ Ե Ս Լ Ա Կ Ա Ն**

- Ավելի իբարեկարգ համայնք
- Համայնքն ու ժողովրդի միասնական ու թյան շնորհիվ և կանչն չի նթոյլ կողմեր, որոնք ժամանակի ընթացքում ստանում են համապատասխան լուծումներ
- Հիմնախնդիրների բացահայտում
- Միասնական, արեկարգ և ուժեղ համայնք:

Պ Լ Ա Ն Ա Վ Ո Ր Մ Ա Ն Տ Ա Ր Ա Ճ Ք Ի Բ Ն ՈՒ Թ Ա Գ Ի Ր

Հայաստանի Հանրապետության Կոտայքի մարզի Ճաղկափոր համայնքը, «Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի համաձայն ընդգրկում է հետևյալ բնակավայրերը՝ Ճաղկաձոր քաղաքը, Ազավնաձոր, Մարմարիկ, Մեղրաձոր, Արտավազ, Փյունիկ և Հանքավան գյուղերը: Համյանքի կենտրոնն է Ճաղկաձոր քաղաքը:

Ճաղկաձոր համայնքն ունի 7700 բնակչություն և զբաղեցնում է **39536.25** հատարածք:

ա. Պլանավորման տարածքի նկարագրություն

	Ընդհանուր տարածք	Քաղաքային	Գյուղական	Արդյունաբերական	Գյուղատնտեսական	Կանաչ, անտառային
Տարածքը (հա)		1618,24	39,917	159,52	23,100,54	
Տարածքը տոկոսով ընդհանուրից (%)						

Աղյուսակ 2

գ. Ժողովրդագրական տեղեկատվություն

Աղյուսակ 3

Գրանցված բնակչություն (մարդ)	Փաստացի բնակվող (մարդ)	Տնտեսությունների թիվ	Բազմաբնակարան շենքերի թիվ	Բնակարանների թիվ
7700	5197	1966	25	453

դ. Կոշտթափոն գոյացնող հիմնական աղբյուրների տեսակը և քանակը

Աղյուսակ 4

Թափոն գոյացնող հիմնական աղբյուրների տեսակները	Քանակ	Եջումներ
Բնակելի նպատակային նշանակության շինություններ	-	
Բազմաբնակարան բնակելի շենքեր	25	Բազմաբնակարան շենքերի բնակարաններ

		քանակը՝ 453
Անհատական բնակելի տներ	1966	
Ոչ բնակելի նպատակային նշանակության շինություններ	-	
Առևտրի, հանրային սննդի և կենցաղային ծառայությունների մատուցման շինություններ	33	
Հյուրանոցային և հյուրատնային տնտեսություններ, սպորտի համարանախատեսված, տրանսպորտի բոլոր տիպերի կայանների շինություններ	84	
Վարչակառավարչական, ֆինանսական, կապի, ինչպես նաև առողջապահության համար նախատեսված շինություններ	20	Բնակավայրերի վարչական շենքեր,բակ,Յայփոստ,բուժկետ,ամբուլատորիա,կապիօպերատոր
Արտադրական, արդյունաբերական և գյուղատնտեսական նշանակության շինություններ	3	Հանքային ջրերի գործարան,քարի արտադրամաս,պահածոների գործարան
Գիտակրթական, մշակութային և գրասենյակային նշանակության շինություններ	13	Մանկապարտեզ,մշակույթի տուն,դպրոց,մարզադպրոց
Շինություններ, որտեղ իրականացվում է մեկից ավելի, առանձնացված տնտեսական գործունեություն	-	

4. ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ԲԱՆԱԿԵՎ ԲԱՂԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

ա. Գոյացող թափոնների քանակի ընդունված ցուցանիշներն են.

- մեկ տարու մ գոյացող թափոնների ընդհանուր զանգված (10000տոննա)
- մեկ տարու մ գոյացող թափոնների կշիռը մեկ բնակչի հաշվով /254կգ/
- մեկ օրու մ գոյացող թափոնների կշիռը մեկ բնակչի հաշվով /0,69կգ/

բ. Թափոնների բաղադրություն հիմնական տեսակները/հոսքերը

- Կոշտ կենցաղային թափոն՝ աղբամաններում կուտակվող կոշտ կենցաղային թափոն՝ «Թափոնների մասին» ՅՅ օրենքով սահմանված թափոն,
- Խոշոր եզրաչափի թափոն՝ 1իմ և ավել ծավալով թափոն, որը չի տեղադրվում աղբամանում,
- Շինարարական աղբ՝ քաղաքաշինական և շինարարական գործունեության հետևանքով

առ աջ աց ող աղբ ,

- **Շահագործող միջոց դուրս եկած ավտոմեքենաներ , մետաղական ջարդոն ,**
- **Փաթեթավորման թափոն**՝ կոմերցիոն գոտում գոյացող փաթեթավորման թափոն ,
- **Էլեկտրական և էլեկտրոնային թափոն (ԷԷՍ)**՝ չշահագործվող սարքավորում ,որը սնուցվում է էլեկտրական ցանցից կամ մարտկոցից ,
- **Կենսաբանական թափոն**՝ կենդանական ծագման պարենային և ոչ պարենային հումքի վերամշակումից ստացված թափոններ ,ինչպես նաև անասնապահական ,թռչնաբուծական և ձկնաբուծական ձեռնարկու թյուղն ներքի գործունեության հետևանքով առաջացած թափոններ ,
- **Պարտեզային թափոն**՝ այգիների ,պուրակների և այլ կանաչ տարածքներից հավաքված թափոն ,այդ թվում՝ Էտման թափոն ,տերևներ և այլ նմանատիպ թափոն ,
- **Անվադողեր**՝ մարդատար ,բեռնատար մեքենաների և հեծանիվների շահագործող միջոց դուրս եկած անվադողեր ,
- **Վտանգավոր թափոն**՝ (բացի ԷԷՍ թափոնից)՝ ներկեր , քիմիկատներ ,դյուրավառ նյութեր ,բժշկական թափոն և այլն ,հնարավոր ցանկը ներկայացված է հավելվածում :

Աղյուսակ 5

I Թափոնի տեսակը	%	II Թափոնի տեսակը՝ մանրակրկիթ բաղադրության ուսումնասիրության դեպքում	%
Օրգանական	35	Խոհանոցային	
		Այգիներից պուրակներից և այլ կանաչ տարածքներից	
Թուղթ և սովարաթուղթ	15		
Պլաստիկ	20	Պլաստիկ շերտեր	
		պոլիէթիլենային փաթեթավորումներ	
		Պլաստիկ տարաներ	
Ապակի	10		
Մետաղ	10		
Այլ թափոն	10	Էլեկտրական	
		տեքստիլ	
		փայտ	
		վտանգավոր	
		Այլ	

5. ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Պլանի մշակման մեջ օգտագործվող թափոններին

գործածությունները և դրանց նկարագրությունները բերվում են ստորև՝ 6-րդ աղյուսակում:

Աղյուսակ 6

	Թափոններ գործածության ձև	Նկարագրություն
I	Խառը, չտեսակավորված հավաքում և տեղափոխում	Թափոնների խառը հավաքում և հեռացում օպերատորի կողմից դեպի աղբավայր կամ տեսակավորման կենտրոն: Ինչպես նաև թափոն առաջնացնողի կողմից աղբի ինքնափոխադրում դեպի տեսակավորման կենտրոն
II	Թափոնների տեսակավորված հավաքում և տեղափոխում	Սկզբնաղբյուրում թափոնների տեսակավորված հավաքում կամ թափոն առաջացնողի կողմից տեղափոխում դեպի տեսակավորման կենտրոն
III	Թափոնների վերաօգտագործում և վերակիրառում	Ապրանքի բազմակի օգտագործման ի սկզբանե տրված նպատակով (օրինակ՝ ապակե շիշ, ստվարաթղթե տուփ և այլն): Ինչպես նաև երբ այլ անձանց համար անցանկալի, ոչ պիտանի նյութերը, դրվում են տնտեսական շրջանառության մեջ այլ նպատակներով:
IV	Թափոնների վերամշակում և օգտահանում	Երբ տեխնոլոգիական գործընթացների արդյունքում փոխվում են թափոնների ֆիզիկական, քիմիական և կենսաբանական հատկությունները և դրանք օգտագործվում են որպես երկրորդային նյութ <ul style="list-style-type: none"> - վերամշակման միջոցով կենսազազի, բրիկետների, պելետի, բիոդիզելի, այլ վառելիքի ստացում - սննդային թափոնների աէրոբ մշակման (կոմպոստացման) միջոցով պարարտանյութի ստացում կամ չեզոքացում - ջերմային մշակման (կիզման) միջոցով ջերմային կամ էլեկտրական էներգիայի ստացում
IV	Վտանգավոր թափոնների չեզոքացում/վնասազերծում /	Թափոնների վտանգավոր հատկությունների նվազեցում կամ վերացում՝ մեխանիկական, ֆիզիկաքիմիական կամ կենսաբանական մշակման միջոցով
VI	Թափոնների տեղադրում ոչ սանիտարական աղբավայրում	տեղադրում քաղաքաշինական, բնապահպանական և սանիտարական նորմերին չհամապատասխանող աղբավայրում
VII	Տեղադրում սանիտարական աղբավայրում	տեղադրում քաղաքաշինական, բնապահպանական սանիտարական նորմերին համապատասխանող աղբավայրում

ա. Թափոնների քանակն ըստ հիմնական տեսակների և դրանց գործածության ձևերի

Աղյուսակ 7

			Թափոնների գործածություն
--	--	--	-------------------------

Աղբահանության և կոշտ կենցաղային թափոնների հավաքում

բ. Աղբահանության և կոշտ թափոնների հետգործածություն

ՀՀ Կոտայքի մարզի Ճաղկածոր համայնքում աղբի հավաքումը սովորաբար կատարվում է՝

- Փողոցներում և բնակավայրերում տեղակայված աղբամաններից
- Բնակելի տներից և կազմակերպություններից գրաֆիկով աղբատարների միջոցով
- Ինքնափոխադրմամբ՝ երբ թափոն գոյացնողը կազմակերպում է իր գոյացած թափոնի փոխադրումը տեսակավորման, վերամշակման, օգտահանման կենտրոններ:

Աղյուսակ 8

Թափոնների հավաքման մեթոդ	Ծառայությունների օգտվող բնակչության թվով / % /	Տեսակավորված հավաքում / տոննա /	Տեսակավորված հավաքում / % /	Չտեսակավորված հավաքում / տոննա /	Չտեսակավորված հավաքում / % /	Նշումներ
Աղբամաններից	50		100%			
Աղբախցերից	-					
Գրաֆիկով՝ տնից կամ կազմակերպություններից	50		100%			
Պատվերով՝ տնից կամ կազմակերպություններից	-					
Ինքնափոխադրում	-					

➤ **Աղբահանություն իրականացնող օպերատորներ**

Աղյուսակ 9

Օպերատորի անվանում	Սպասարկվող համայնքներ/ բնակավայրեր	Սպասարկվող տարածքի բնակչության թիվ	Օպերատորի աղբատար մեքենաների թիվը	Օպերատորի աղբատար մեքենաների տեսակն, տարողությունը (բաց/փակ թափքով, կոմպակտորներ)	Հավաքվող թափոնների տեսակները/ խառը, տեսակավորված պլաստիկ, թուղթ, շինարարական և այլն հավաքում	Օպերատորի աշխատանքի գնահատական (1-ից 5)	Նշումներ
1	Ճաղկա		3		Տեսակա	5	

Ծաղկած որ կոմուն ալ տնտես ություն ՀՈԱԿ	ձոր քաղաք Աղավն ածոր բնակա վայր				վորված ալաստի կ, թուղթ, պակի կենցաղ ային		
2Արծաթ ՀՈԱԿ	Մարմա րիկ,Մե ղրածո ր,Արտա վագ- Փյուն իկ,Հան քավան գյուղ ական բնակա վայրե ր		3	Աղբատա ր հատուկ տեխնիկ ա	Տեսակա վորված ալաստի կ, թուղթ, պակի կենցաղ ային	5	

Աղյուսակ 10

Թափոնի տեսակ	Հեռավոր ություն միջև աղբավայ ր,կմ	Հեռավոր ություն միջև փոխաբեռ մանկայան կմ	Հեռավոր ություն միջև տեսակա վորմ կենտրո ն,կմ	Հեռավոր ություն այլ գործածու կայանք /վերմշակ ման գործար ան կմ	Նշում ինքնա փոխա դրման մասին
Կոշտ կենցաղային թափոն	5-10				
Խոշոր եզրաչափի թափոն	5-10				
Շինարարական աղբ	5-10				
Շահագործում ից դուրս եկած ավտոմեքենան եր,մետաղական ջարդոն					
Անվադողեր					
Փաթեթավորում և փաթեթվածք					
Էլեկտրական և էլեկտրոնային					

ն թ ա փ ո ն ն ե ր					
-------------------	--	--	--	--	--

➤ **Վերօգտագործում և նախապատրաստում վերօգտագործման կամ վերակիրառման համար**

Աղյուսակ 11

Արտադրողի անվանում	Արտադրանքի տեսակ	Վերադարձվող բաղադրիչ (ապակե, պլաստիկե տարա, փաթեթավորում և այլն)	Վերադարձի/հավաքման մեխանիզմ (ընդունվում է գործարանում, խանութում, ընդունման կետերում)	Սպառողի համար վերադարձի հարմարություն (անհարմար, հարմար)	Ն շ ու Լ մ ն ե ր

➤ **Վ ե ր ա ն ո ր ո գ մ ա ն կ ար ո ղ ո ւ թ յ ո ւ ն ն ե ր**

Աղյուսակ 12

Արտդրանքի տեսակ	Վերանորոգման կետերի թիվ	Նշումներ
սառնարան		
Լվացքի մեքենա		
Այլ կենցաղային տեխնիկա		
Հագուստ կոշիկ		
Կահույք		
Ավտոպահեսամասեր		
Շինարարություն /պատուհան, դուռ, տանիք և այլն		

➤ **Թափոնների ոչ ֆորմալ տեսակավորում և օգտահանում**

Աղյուսակ 13

Տեսակավորվող թափոնի տեսակ	Հավաքվում է ընդունման կետում (այո/ոչ)	Հավաքվում է աղբամաններից (այո/ոչ)	Հավաքվում է սպասարկման օբյեկտներից (այո/ոչ)	Հավաքվում է աղբավայրերում (այո/ոչ)
Ապակի				
Պլաստիկ				
Մետաղ				
Թուղթ				
Ավտոմեքենայի մարտկոց				
Այլ թափոններ /նշել/				

➤ **Թափոնների գործածության կայանքներ**

Թափոնների գործածության կայանքներ	Առկայություն (պլանավորման տարածքում առկա է/առկա չէ, առկա է այլ տարածքում)	Հզորություն, հազ տ/տարի	Հեռավորություն պլանավորման տարածքից, կմ	Նշումներ
Տ Ե Ս Ա կ ա վ ո Ր Մ Ա Ն Կ Ե Ն Ս Ի Ր Ո Ն				
Ա պ ա կ ո Լ վ Ե Ր Ա մ Չ ա կ մ ա ն կ այ ա ն ք				
Մ Ե տ ա դ ի վ Ե Ր Ա մ Չ ա կ մ ա ն կ այ ա ն ք				
Պ Լ ա ս տ ի կ ի վ Ե Ր Ա մ Չ ա կ մ ա ն կ այ ա ն ք				
Թ դ թ ի վ Ե Ր Ա մ Չ ա կ մ ա ն կ այ ա ն ք				
Կոմպոստացման կայանք				
Կ Ե Ն Ս ա գ ա գ ի ար տ ա դ ի Ր Մ Ա Ն կ այ ա ն ք				
Ա դ ք ա կ ի գ մ ա ն կ այ ա ն ք				
Վ ն ա ս ա գ Ե Ր Ծ մ ա ն / վ Ե Ր ա գ մ ա ն կ այ ա ն ք				
Փ ո խ ա ք Ե ռ ն մ ա ն կ այ ա ն				
Ա դ ք ա վ այ ը				
Ա յ Լ Ն Չ ո Լ մ ն Ե Ր				

Ա դ ք ա վ այ ը Ե Ր Ա ա դ ք ա ն ո գ ն Ե Ր

Ա դ յ ո Լ ս ա կ 15

Աղբավայր /գտնվելու վայրը/	Շահագործող համայնքներ /բնակավայրեր	Աղբավայրի մակերես, հա	Տեղադրվող աղբի տեսակ	Ստեղծման իրավական հիմք /որոշման համար, ամսաթիվ/	Սեփականության /օգտագործման իրավունք	Շահագործողի անվանում	Աղբի տեղադրման վճարը /ՀՀ դրամ/տոննա	Դեպի աղբավայր տանող մուտքի ճանապարհա տվածի վիճակը
1 Հ ր ա գ դ ա ն Հ ա մ ա յ ն ք	Ծ ա դ կ ա ձ ո Ր Հ ա մ ա յ ն ք	6	Կ Ե Ն ց ա դ այ ի ն /խառը		Հ ա մ ա յ ն ք ի ս Ե փ ա ա կ ա ն - ո Լ թ յ ո Լ ն	Ծ ա դ կ ա ձ ո Ր հ ա մ ա յ ն ք		բ ա վ ա Ր ա ր

Աղյուսակ 17

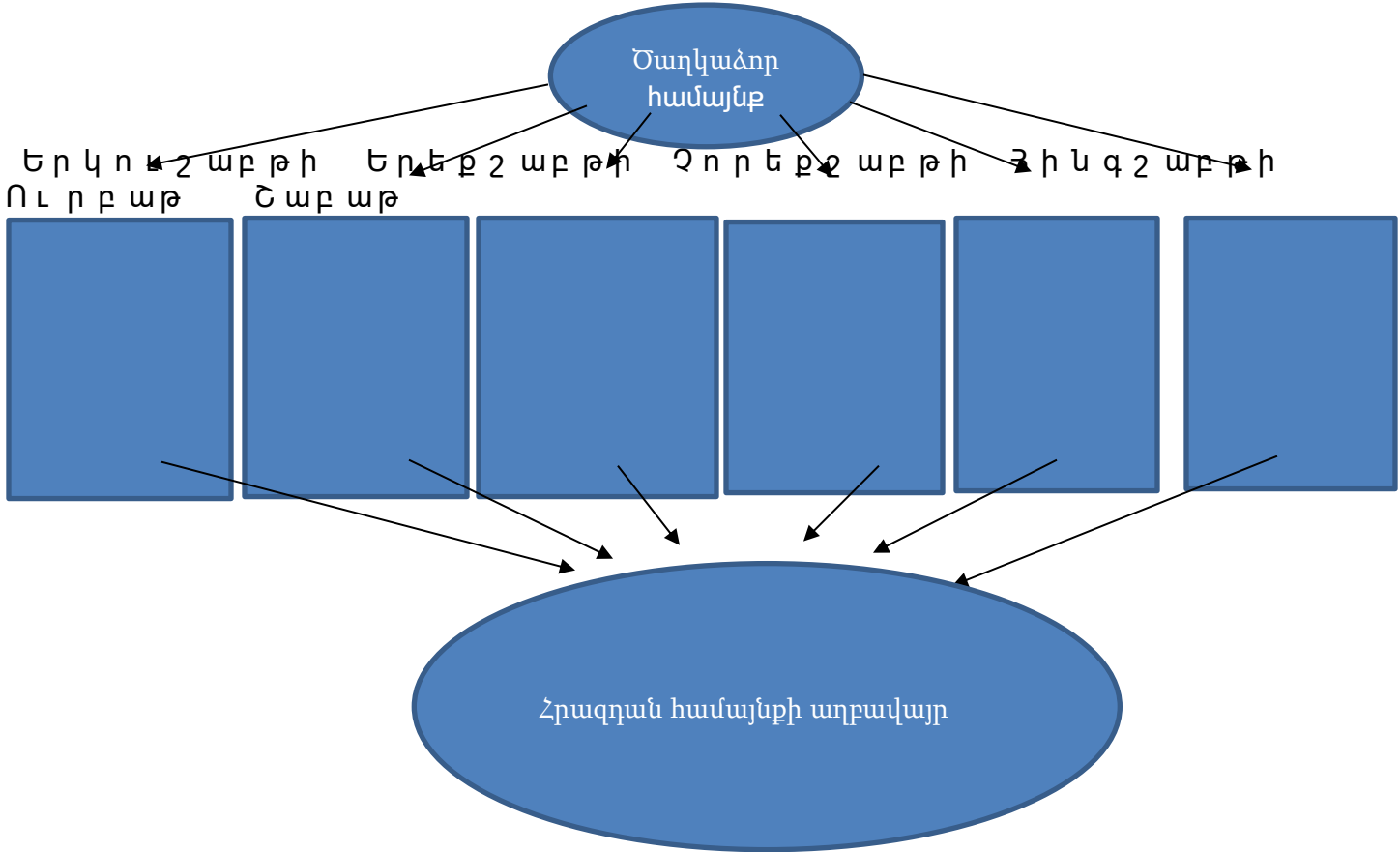
Թափոնի տեսակ	Իրագրության բարձրացում	Իսառը հավաքում	Տեսակավորված հավաք	Տեղափոխում	Վերսօգտագործում /կրկնօգտագործում	Վերանջակում և/կամ օգտահանում	Տեղադրում արժեքավայրում
Կոշտ կենցաղային թափոն	Տ Ի Մ	Տ Ի Մ	Տ Ի Մ				Տ Ի Մ
Խոշոր եզրաչափերի թափոն	Տ Ի Մ		Տ Ի Մ				Տ Ի Մ
Շինարարական աղբ	Տ Ի Մ			Տ Ի Մ / Բ Ն			Տ Ի Մ
Շահագործումից դուրս եկած ավտոմեքենաներ, մետաղական ջարդոն	Տ Ի Մ			Բ Ն	Բ Ն	Բ Ն	
Անվադողեր	Տ Ի Մ			Բ Ն			
Փաթեթավորում և փաթեթվածք	Տ Ի Մ		Տ Ի Մ				Տ Ի Մ
Էլեկտրական և էլեկտրոնային թափոն	Տ Ի Մ						
Կենսաբանական թափոն	Տ Ի Մ			Բ Ն			
Վտանգավոր թափոններ	Տ Ի Մ						

➤ **Անձնակազմի կարողությունների գնահատում**

Աղյուսակ 18

Հմտություն/ ոլորտ	Համապատասխան գիտելիքներ ու հմտություն ունեցող աշխատակիցների թիվը	Գիտելիքների ու հմտությունների ներկայիս մակարդակ (1-շատ ցածր, 2-ցածր, 3-միջին, 4-բարձր, 5-գերազանց)	Նշումներ
Թափոնների կառավարման գիտելիքներ		4	
ՀՀ օրենսդրության իմացություն		5	
Տվյալների հավաքագրում		5	
Համակարգչային քարտեզագրում		5	
Գնումների կազմակերպում		5	
Պայմանագրերի կառավարում		5	
Գործառնական հմտություններ		5	
Ֆինանսական վերլուծության իմացություն		4	

➤ Աղբահանության և Կոշտ թափոնների գործածության քարտեզ

6. Ի Ր Ա Չ Ե Կ Վ Ա Ճ ՈՒ Թ Յ Ա Ն Ա Ս Տ Ի Ճ Ա Ն

Թափոնների կայուն կառավարում ապահովելու կարևորագույն նախապայման է ինչպես բնակչության, այնպես էլ կառավարման համար պատասխանատու անձնակազմի իրազեկվածության անհրաժեշտ աստիճանը:

Պատասխանատուների իրազեկվածությունը կարևոր է Պլանը մշակելիս խնդիրները ճիշտ գնահատելու, լուծման առաջնահերթությունները հստակ սահմանելու և հետևողականորեն իրականացնելու համար:

Բնակչության իրազեկվածությամբ մեծապես պայմանավորված են սկզբնաղբյուրում թափոնների առաջացումը նվազագույնի հասցնելու, տեսակավորված հավաքելու, վերօգտագործելու հաջողությունները՝ հետևապես և Պլանի իրականացման հաջողությունը:

Իրազեկվածության աստիճանի գնահատման միջազգայնորեն հաջողված մեթոդ է բնակչության սոցիալական տարբեր խմբերում, տարբեր գործունեություն իրականացնող տնտեսվարողների, ինչպես նաև Պլանի մշակման և իրականացման համար պատասխանատու անձնակազմի շրջանում հարցումներ իրականացնելը՝ նախապես մշակված հարցաշարերով: Հարցաշարերը պետք է ուղղված լինեն թափոնների կառավարման խնդիրների վերաբերյալ առկա գիտելիքների աղբյուրների, տեղեկացվածության, վերաբերմունքի և ակնկալիքների, ինչպես նաև թափոնների կառավարման առկա իրավիճակից բնակիչների և տնտեսվարողների գոհունակության աստիճանի գնահատմանը, ինչպես նաև պարունակեն տեղեկություններ այն լրացնողի/հարցվողի տարիքի, կրթության, մասնագիտության, զբաղվածության/ աշխատավայրի վերաբերյալ: Հարցման արդյունքներն ամփոփվում են Աղյուսակ 19-ում և ներառվում Պլանում: Կախված հարցվողից՝ Պլանի մշակման և իրականացման պատասխանատուներն ըստ անհրաժեշտության, կարող են հարցաշարում ներառել լրացուցիչ հարցեր:

Հարցման (իրազեկվածության գնահատման) արդյունքները պետք է հիմք հանդիսանան Պլանում իրազեկվածության բարձրացման ծրագրերի նախատեսման, դրանց թիրախների սահմանման համար: Դրանք կարող են ուղղված լինել, օրինակ՝ թափոնների կայուն կառավարման ոլորտում գիտելիքների ընդլայնմանը, տնտեսվարողների կողմից քաղաքացիների որևէ վարքագծի խրախուսմանը (օրինակ՝ ապակե տարան ընդունման կետ վերադարձնելու դեպքում արտադրողի կողմից զեղչերի տրամադրում) կամ տնտեսվարողների, ՏԻՄ-ի կողմից «պատժի» գործիքի կիրառմանը (օրինակ՝ քաղաքացիների կողմից պլաստիկ փաթեթավորում/փաթեթվածք ընտրելու դեպքում ապրանքի արժեքի բարձրացում, վարչական իրավախախտումների մասին օրենսդրությամբ նախատեսված գործիքներ):

Հարցեր	Իրազեկվածության/գոհունակության աստիճան /1-շատ ցածր, 2-ցածր, 3-միջին, 4-բարձր, 5-գերազանց/	Նշումներ/ առաջարկություններ
1. Թափոնների կառավարման վերաբերյալ առկա գիտելիքների աղբյուրներ		
Կրթության տարբեր աստիճաններ (նախադպրոցական, դպրոցական, բուհական)	5	
Սոցիալական գովազդներ	5	
Պաշտոնական տեղեկատվություն ՁԼՄ-ներով	5	
Քաղաքացիական կազմակերպությունների գործունեություն	5	
2. Թափոնների կառավարման վերաբերյալ տեղեկացվածություն		
Թափոնների թերի կառավարման բնապահպանական ազեցությունները	5	
Թափոնների թերի կառավարման սոցիալական ազեցությունները	3	
Թափոնների թերի կառավարման տնտեսական ազեցությունները	5	
Թափոնները աղբավայր հեռացնելու ազդեցությունները	5	
Թափոնների հիերարխիայի իմացություն	3	
Օրենսդրության խրախուսող գործիքներ	1	
Օրենսդրության պատժիչ գործիքներ	5	
Թափոնների կառավարման ոլորտում իրականացվող բնապահպանական ծրագրեր	5	
3. Թափոնների կայուն կառավարման վերաբերմունք և ակնկալիքներ		
Թափոնների կայուն կառավարման կարևորությունը	5	
Թափոնների տեսակավորման օգուտները	5	
Թափոնների վերօգտագործման օգուտները	5	
Թափոնների վերամշակման, օգտահանման օգուտները	5	
Իրազեկվածության արշավների օգուտները	5	
4. Բնակիչների և տնտեսվարողների գոհունակություն		
Աղբամանների տեղակայվածություն	5	
Աղբամանների վիճակ	5	
Չտեսակավորված թափոնների հավաքման հաճախականություն	5	
Տեսակավորված թափոնների հավաքում	5	
Համայնքի սանիտարական վիճակ	5	
Աղբահանության վճար	5	
Մատուցված ծառայությունների ընդհանուր վիճակ	5	

2024	2-2									
	3-րդ եռ.									
	4-րդ եռ.									
Տարեկան 2024թ										

Գ. Թափոնների գործածության հասանելի տարբերակների արժեքներն ըստ տեսակների

Աղյուսակ 22

Թափոնի տեսակ	Խառը հավաքում (դր/տ)	Տեսակավորված հավաքում (դր/տ)	Տեղափոխում (դր/տ)	Տեսակավորում /գործարանային	Վաճառք որպես հումք (դր/տ)	Վերանշակում/օգտահանում (տոն/տ)	Վնասագերծում (դր/տ)	Տեղադրում արվարձանային (դր/տ)
Կոշտ կենցաղային թափոն								
Խոշոր եզրաչափերի թափոն								
Շինարարական աղբ								
Շահագործումից դուրս եկած ավտոմեքենաներ, մետաղական ջարդոն								
Անվադողեր								
Փաթեթավորում և փաթեթվածք								
Էլեկտրական և էլեկտրոնային թափոն								
Կենսաբանական թափոն								
Վտանգավոր թափոններ								

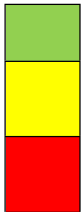

8. ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

Համայնքում աղբահանության նախկինում կատարվել է սակայն թերի, 2022 թվականից սկսած կատարվել են մշտադիտարկումներ, որոնց արդյունքում արձանագրվել են աղբահանության և սանիտարական մաքրման հետ կապված միջարք խնդիրներ, տեխնիկայի և աղբամանների բացակայություն, ոչ ստաբիլ աղբահեռացում: Գնահատելով առկա խնդիրները համայնքը ձեռք է բերել նոր տեսակի ճգմիչ կոմպակտոր աղբատար մեքենա ինչպես նաև նոր աղբամաններ:

ա. Աղբահանության և կոշտ թափոնների ներկայիս համակարգի ունակությունը՝ հասնելու նախկինում սահմանված նպատակներին

Եթե աղբահանության և կոշտ թափոնների տեղական կառավարման պլանը մշակվում է առաջին անգամ, ապա այս ենթաբաժինը պետք է բաց թողնվի:

- Եթե աղբահանության և կոշտ թափոնների կառավարման համակարգն արդեն իսկ հասել է սահմանված նպատակին՝ սահմանված չափաքանակի 90-100%-ը
- Եթե աղբահանության և կոշտ թափոնների կառավարման համակարգն ունակ է հասնելու սահմանված նպատակին՝ սահմանված չափաքանակի 30-89%-ը
- Եթե աղբահանության և կոշտ թափոնների կառավարման համակարգն ունակ չէ հասնելու սահմանված նպատակին՝ սահմանված չափաքանակի 0-29%-ը

Աղյուսակ 24

Թափոնի տեսակ	Թափոնի առաջացում 1 շնչի հաշվով (կգ/տարրի/մարդ)	Թափոնի ընդհանուր քանակ (հազ տ/տարրի)	Խառը հավաքում (% ընդհանուր քանակից)	Տեսակավորված հավաքում (% ընդհանուր քանակից)	Տեղափոխում (% ընդհանուր քանակից)	Վերօգտագործում /կրկնօգտագործում (% ընդհանուր քանակից)	Վերամշակում/օգտահանում (% ընդհանուր քանակից)	Վնասագերծում/վերացում (% ընդհանուր քանակից)	Տեղադրում ոչ սանիտարական աղբավայրում (% ընդհանուր քանակից)	Տեղադրում սանիտարական աղբավայրում (% ընդհանուր քանակից)
Կոշտ կենցաղային թափոն										
Խոշոր եզրաչափերի թափոն										
Շինարարական աղբ										
Շահագործումից դուրս եկած ավտոմեքենաներ, մետաղական ջարդոն										
Անվադողեր										
Փաթեթավորում և փաթեթվածք										
Էլեկտրական և էլեկտրոնային թափոն										
Կենսաքանական թափոն										
Վտանգավոր թափոններ										

բ . Աղբահանության և կոշտ թափոնների կառավարման ներկայիս համակարգի արդյունավետության գնահատում

Աղյուսակ 25

Դերակատար	Արդյունավետության մակարդակ 1-շտոցածր, 2-ցածր, 3-միջին, 4-բարձր, 5-գերազանց	Արդյունավետության հիմնական պատճառները	Արդյունավետության բարձրացմանն ուղղված միջոցառումներ կամ փոփոխություններ	Նշումներ
ՏԻՄ և ՏԿՄ	5			
Մասնավոր հատված	4			
Բնակչություն	4			
Քաղաքացիական կազմակերպություններ	4			

գ. Իրավախախտումների վերլուծություն

Աղյուսակ 26

h/h	Իրավախախտում	Իրավախախտման արձանագր. ամսաթիվ	Իրավախախտման սուբյեկտ /ֆիզիկական անձ/ կազմակերպություն/	Պատասխանատվության տեսակ	Իրավախախտման պատճառ/ բացատրություն	Նշումներ /ինչպես է լուծվել հարցը, համայնքի պահանջը բավարարվե՞լ է, թե ոչ և այլն/
1						
2						

դ. Տվյալների բացերի վերլուծություն

Աղյուսակ 27

Տվյալի տեսակ	Հավաքագրվում է, թե ոչ (այո/ոչ)	Հասանելի է, թե ոչ (այո/ոչ)	Հավաստի է, թե ոչ (այո/ոչ)	Նշումներ

ե. ներկայիս նպատակների նախնական ցանկ

Աղյուսակ 28

Նպատակ	Անհրաժեշտ փոփոխություններ աղբահանության և կոշտ թափոնների կառավարման ներկայիս համակարգում	Նշումներ
Գոյացող թափոնների քանակի նվազեցում		
Վերամշակված և/կամ օգտահանված թափոնների քանակի ավելացում		
Շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցություններով հեռացված թափոնների քանակի կրճատում		
Հողերի աղտոտման նվազեցում		
Ստորգետնյա և մակերևութային ջրերի աղտոտման նվազեցում		
Օդի աղտոտման նվազեցում		
Ջերմոցային գազերի արտանետումների կրճատում		
Առողջապահական վնասակար ազդեցությունների նվազեցում		
Աշխատանքի անվտանգության պայմանների բարելավում		

ԳԼՈՒԽ 2 ՊԼԱՆԱՎՈՐՈՒՄ

Բովանդակություն

Ա Ղ Յ Ո Լ Ա Ա Կ 29

- 1) Կանխատեսումներ և կանխադրույթներ
- 2) Նպատակների և թիրախների սահմանում
- 3) Գործողությունների պլան
- 4) Երկարաժամկետ զարգացում
- 5) Պլանավորված գործողությունների իրագործման համար պահանջվող բյուջե և ֆինանսավորում
- 6) Թափոնների կառավարման բյուջետավորում

1) ԿԱՆԽԱՏԵՍՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ԿԱՆԽԱԴՐՈՒՅԹՆԵՐ ՊԼԱՆԱՎՈՐՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՇՐՋԱՆՈՒՄ

ա. Կանխատեսումներ

Կանխատեսելի փոփոխություններ	2024	2025	2026	2027	2028	Նշումներ
Փաստացի բնակչության ակնկալվող թիվ						
Տնտեսական ակնկալվող փոփոխություններ						
Սպառողական ապրանքների տեսակների և պահանջարկի ակնկալվող փոփոխություններ						
Թափոնների գոյացման աղբյուրների ակնկալվող փոփոխություններ						
Թափոնների վերամշակման/օգտահանման ակնկալվող կայանքներ						
Թափոնների հեռացման վայրերի փոփոխություններ՝ սանիտարական աղբավայրեր, փոխաբեռնման կայաններ						
Քաղաքականության փոփոխություններից ակնկալվող ազդեցություններ /կանխարգելման, կրճատման, տեսակավորման և վերաօգտագործման մասով/						

բ . Կանխադրույթներ

Աղյուսակ 30

h/h	Թափոնի տեսակ	Գործածության առաջնահերթություն (բարձր, միջին, ցածր)	Թափոնի ակնկալվող գոյացում՝ մեկ շնչի հաշվով (կգ/տարի/մարդ)	Թափոնի ակնկալվող գոյացում՝ ընդհանուր քանակ (հազ տ/տարի)	Նշումներ
1	Կոշտ կենցաղային թափոն, այդ թվում՝				
	օրգանական				
	թուղթ, ստվարաթուղթ				
	պլաստիկ				
	ապակի				
	մետաղ				

	այլ (նշել ըստ անհրաժեշտության)				
2	Խոշոր եզրաչափերի թափոն				
3	Շինարարական աղբ				
4	Շահագործումից դուրս եկած ավտոմեքենաներ, մետաղական ջարդոն				
5	Անվադողեր				
6	Փաթեթավորում և փաթեթվածք				
7	Էլեկտրական և էլեկտրոնային թափոն				
8	Կենսաբանական թափոն				
9	Այլ (նշել ըստ անհրաժեշտության)				

2. ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ԵՎ ԹԻՐԱԽՆԵՐԻ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄ /ԿԱՐՃԱԺԱՄԿԵՏ ԵՎ ՄԻՋՆԱԺԱՄԿԵՏ /

ա. Թափոնների կառավարման գլխավոր նպատակներն են՝

- սկզբնաղբյուրում թափոնների առաջացման կրճատումը
- աղբավայրում /ներառյալ՝ սանիտարական / տեղադրվող թափոնների քանակի կրճատումը :

բ. Պետք է սահմանվեն նաև թափոնների գործածության հետևյալ ձևերին առնչվող թիրախային ցուցանիշները՝

- տեսակավորված հավաքում
- խառը հավաքում և տեսակավորում
- վերամշակման և օգտահանման աճ
- վտանգավոր թափոնների վնասագերծման ու չեզոքացման կրճատում
- աղբավայրում, այդ թվում՝ սանիտարական աղբավայրում տեղադրվող ներթափոնների քանակի կրճատում :

Հարկ է նշել, որ թիրախներ սահմանելիս, անհրաժեշտ է նաև նշում կատարել

դ. Անձնակազմի կարողությունների զարգացում պլանավորման ժամականաշրջանում

Աղյուսակ 35

Հմտություն/ ոլորտ	Համապատասխան գիտելիքներ ու հմտություն ունեցող աշխատակիցների թիվը	Գիտելիքների ու հմտությունների ներկայիս մակարդակ (1-շատ ցածր, 2-ցածր, 3-միջին, 4-բարձր, 5-գերազանց)	Գիտելիքների ու հմտությունների թիրախային ապագա մակարդակ (1-շատ ցածր, 2-ցածր, 3-միջին, 4-բարձր, 5-գերազանց)	Նշումներ
Թափոնների կառավարման գիտելիքներ				
ՀՀ օրենսդրության հմացություն				
Տվյալների հավաքագրում				
Համակարգչային քարտեզագրում				
Գնումների կազմակերպում				
Պայմանագրերի կառավարում				
Գործառնական վերլուծության հմացություն				

ե. Հանրային իրազեկություն պլանավորման ժամանակաշրջանում

Աղյուսակ 36

Բնագավառ կամ ոլորտ	Իրազեկվածության ներկայիս մակարդակ (1-շատ ցածր, 2-ցածր, 3-միջին, 4-բարձր, 5-գերազանց)	Իրազեկվածության թիրախային ապագա մակարդակ (1-շատ ցածր, 2-ցածր, 3-միջին, 4-բարձր, 5-գերազանց)	Նշումներ
1. Թափոնների կառավարման վերաբերյալ առկա գիտելիքների աղբյուրներ			
2. Թափոնների կառավարման վերաբերյալ տեղեկացվածություն			
Թափոնների թերի կառավարման բնապահպանական ազդեցությունները			
Թափոնների թերի կառավարման սոցիալական ազդեցությունները			
Թափոնների թերի կառավարման տնտեսական ազդեցությունները			
Թափոնները աղբավայր հեռացնելու ազդեցությունները			
Թափոնների հիերարխիայի հմացություն			
Օրենսդրության խրախուսող գործիքներ			
Օրենսդրության պատժիչ գործիքներ			

Թափոնների կառավարման ոլորտում իրականացվող բնապահպանական ծրագրեր			
3. Թափոնների կայուն կառավարման վերաբերմունք և ակնկալիքներ			
Թափոնների կայուն կառավարման կարևորությունը			
Թափոնների տեսակավորման օգուտները			
Թափոնների վերօգտագործման օգուտները			
Թափոնների վերամշակման, օգտահանման օգուտները			
Իրազեկվածության արշավների օգուտները			

3) ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԼԱՆ (ԿԱՐՃԱԺԱՄԿԵՏ ԵՎ ՄԻՋՆԱԺԱՄԿԵՏ)

ա. Աղբի տեսակավորված հավաքման կարողություններ

Վերամշակում իրականացնող ընկերություններին և ներդրողներին ներգրավելու համար կարևոր է որպեսզի համայնքում գործի թափոնների տեսակավորված հավաք: Անհրաժեշտ է ներդնել տեսակավորման սխեմաներ, որոնք հարմարեցված կլինեն համայնքում գոյացող թափոնների կազմին, քանակին և այլ առանձնահատկություններին և զուգահեռ անհրաժեշտ է աշխատել հանրային իրազեկման բարձրացման ուղղությամբ. Օրինակ, պլանավորել չտեսակավորված խառը աղբը հավաքող օրերին հավաքելով միայն վերամշակելի /պլաստիկ, ապակի, թուղթ/թափոնները, իսկ մնացած թափոնները խառը հավաք իրականացնել ամեն օր կամ գրաֆիկով՝ ապահովելով ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված պահանջները:

Կարևոր է նաև կենսաքայքայվող թափոնների առանձին տեսակավորված հավաքման աստիճանաբար ներդրումը, ինչն ավելի արդյունավետ կդարձնի վերամշակելի թափոնների գործածությունը: Կարևորվում է նաև կոշտ կենցաղային թափոններում պարունակվող վտանգավոր թափոնների առանձնացված հավաքումը և հատուկ գործածության կազմակերպումը:

Հնարավոր է նաև արտադրող և սպասարկման ոլորտի տնտեսվարողների հետ փոխադարձ /փոխշահավետ պայմանավորվածություններ ձեռք բերել՝ հասարակության իրազեկմանն աջակցելու, տեսակավորված թափոնների հավաքումն իրականացնելու համար, տեսակավորման համար քաղաքացիներին զեղչի կտրոններ տրամադրելու, բնակիչների և տնտեսվարողների համար աղբահանության վճարների զեղչային համակարգի ներդնելու ուղղությամբ, ինչպես նաև վերամշակման գործընթաց կազմակերպելու, տեսակավորված թափոններն այլ համայնքներում առկավերամշակման կայանքներ տեղափոխելու համար և այլն:

բ. Օւբրատրների կարողություններ

Պլանավորման տարածքում թափոնների վերամշակման թիրախային ցուցանիշին հասնելու նպատակով

անհրաժեշտություն կառաջանա օպերատորի փոփոխություն կամ պայմանագրային պայմաններով փոփոխության: Դրահետմեկտեղ, անհրաժեշտություն է առաջանում մանկակազմի վերապատրաստման, հանրային իրազեկվածություն քարձրացման, լոգիստիկայի աղբահանություն սխեմաների փոփոխության:

9. Աղբի հավաքման կետեր

Անհրաժեշտ է նաև ստեղծել աղբի տարբեր տեսակների հավաքման կետեր, որտեղ բացի օպերատորից, նաև կազմակերպություններն ու քաղաքացիները կարող են բերել տեսակավորված աղբը՝ խոշոր եզրաչափի թափոն, փաթեթավորման թափոն, պլաստիկ թափոն, այգիների թափոն և այլն:

Միաժամանակ հնարավորությունների դեպքում կարելի է նաև ձեռք բերել օրինակ մանրացնող կամ սեղմիչ սարքավորումներ՝ պլաստիկ թափոնը սեղմելու կամ մանրացնելու՝ տեղափոխման ծախսերը նվազեցնելու նպատակով:

Համայնքում նման սարքավորումների ձեռքբերումը և աղբի հավաքման կետերի ստեղծումը ևս կդառնա աղբահանության և կոշտ թափոնների կառավարման տեղական պլանավորման միջոցառում՝ ուղղված թափոնների վերամշակման թիրախային ցուցանիշներին հասցնելուն:

դ. Փոխաբեռնման կայաններ

Աղբահանության սխեմաների կազմման ժամանակ հնարավոր է նաև այն իրականացնել փոխաբեռնման կայանների միջոցով, որտեղ ժամանակավոր հավաքվում, սեղմվում և/կամ տեսակավորվում է աղբը/, ինչն իր հերթին կնվազեցնի երթևեկության ծանրաբեռնվածությունը և ծախսերը: Փոխաբեռնման կայանների ստեղծումը պետք է դիտարկվի աղբավայրերի կառավարման համատեքստում: Փոխաբեռնման կայանների հետ կապված միջոցառումները մշակելիս պետք է հիմք ընդունվեն 1-ին գլխի 7-րդ կետում կատարված վերլուծությունները և 2-րդ գլխի 2-րդ կետում սահմանված թիրախները:

ե. Անձնակազմի կարողություններ

Պլանավորման տարածքում թափոնների տեսակավորման, վերամշակման, օգտահանման թիրախային ցուցանիշներին հասնելու համար անհրաժեշտ է են թափոնների կայուն կառավարման բազային գիտելիքներ և գործառնական հմտություններ: Աղբահանության և կոշտ թափոնների կառավարման համար պատասխանատու անձնակազմի կարողությունների զարգացումը դասընթացների, վերապատրաստումների, հավաստագրման և այլ միջոցներով աղբահանության և կոշտ թափոնների տեղական կառավարման պլանավորման առանցքային բաղադրիչներից է: Անձնակազմի կարողությունների զարգացմանն ուղղված միջոցառումները մշակելիս պետք է հիմք ընդունվեն 1-ին գլխի 7-րդ կետում արված վերլուծությունը և 2-րդ գլխի 2-րդ կետում սահմանված թիրախները:

զ. Տվյալների հավաքում

Աղբահանության և կոշտ թափոնների կայուն կառավարման համար հավաստի տվյալների առկայությունն ունի առաջնային նշանակություն: Պլանը արձանագրում է անհրաժեշտ տվյալների բացերը առկա իրավիճակի գնահատման բաժնում (Աղյուսակ 27) : Մյուս կողմից որոշ տվյալներ կարող

բացակայել նաև նոր սահմանված թիրախների մասով, հետևաբար

պլանավորման

ժամանակաշրջանում պետք է նախատեսել դրանց հավաքման ընթացակարգերի և կարողությունների բարելավմանն ուղղված միջոցառումներ: Տվյալների հավաքման հետ կապված միջոցառումները մշակելիս պետք է հիմնք ընդունվեն 1-ին գլխի 7-րդ կետում կատարված վերլուծությունը և 2-րդ գլխի 2-րդ կետում սահմանված թիրախները:

է. Աղբավայրեր և աղբանոցներ

Աղբահանության և կոշտ թափոնների տեղական կառավարման բարելավումը ներառում է նաև գործող աղբավայրերի և դրանց առնչվող ենթակառուցվածքների բարելավումը: Օրինակ աղբավայր հեռացվող թափոնների քանակի հստակ տվյալներ ունենալու համար, այդ թվում՝ ընդհանուր աղբի գոյացման տվյալների և ֆինասնատնտեսական վերլուծությունների համար անհրաժեշտ է աղբավայրերում տեղադրել կշեռքներ: Անհրաժեշտ է նաև բաերկարգել աղբավայրը՝ ցանկապատելով՝ ինչը կարգելի կողմնակի անձանց, ինչպես նաև կենդանիների մուտքը աղբավայր, բարեկարգել աղբավայր տանող ճանապարհները՝ մեքենամեխանիզացիայի ապահով շահագործումն ապահովելու նպատակով: Աղբավայրում կատարել տեղադրվող աղբի հաշվառում, ներդնել թափոնների ընդունման և մերժման ընթացակարգեր և ենթակառուցվածքներ:

Աղբավայրի և աղբանոցների կառավարման հետ կապված միջոցառումները մշակելիս պետք է հիմք ընդունել 1-ին գլխում արված վերլուծությունը և 2-րդ գլխի 2-րդ կետում սահմանված թիրախը:

ը. Ոչ ֆորմալ հատված

Պլանավորման ժամականահատվածում հնարավոր է աշխատանքներ տանել ոչ ֆորմալ հատվածի հետ աղբահանության և կոշտ թափոնների կայուն կառավարման մեջ ներգարվելու ուղղությամբ, օրինակ՝ թափոնների տեսակավորման ընթացակարգերը և ենթակառուցվածքները բարելավելու համատեքստում: Սա վերաբերում է նաև արդյունաբերական հոսքում եղած փաթեթավորման թափոններին, որոնց գործածության մեջ ոչ ֆորմալ հատվածը մեծ դեր ունի:

Տվյալների հավաքման համար հետ կապված միջոցառումները մշակելիս պետք է հիմք ընդունել 1-ին գլխում արված վերլուծությունը և 2-րդ գլխի 2-րդ կետում սահմանված թիրախները:

Թիրախներին համապատասխան միջոցառումները պետք է լրացվեն Աղյուսակ 37-ում:

Գործողությունների պլան՝ կարճաժամկետ և միջնաժամկետ թիրախներին հասնելու համար

h/h	Նպատակը՝ ըստ գործածության ձևերի	Կարճաժամկետ թիվ	Կարճաժամկետ միջոցառում (2024-2026թթ.)	Միջնաժամկետ թիվ	Միջնաժամկետ միջոցառում (2026-2028թթ.)	Նշումներ
I	Խառը հավաքում					
II	Տեսակավորված հավաքում					
III	Վերօգտագործում, կրկնօգտագործում					
IV	Վերամշակում, օգտահանում					
	Վերամշակում, օգտահանում որպես երկրորդային ռեսուրս					
	Սննդանյութի և այգիների թափոնների օգտահանում /կոմպոստացում					
	Էներգիայի օգտահանում /կենսազագ, բրիկետ, բիոդիզել/					
V	Վնասազերծում/չեզոքացում					
VI	Տեղադրում սանիտարական աղբավայրում					
VII	Տեղադրում ոչ սանիտարական աղբավայրում					

4) ԵՐԿԱՐԱԺԱՄԿԵՏ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ

Պլանի մշակման ժամանակ կարճաժամկետ և միջնաժամկետ թիրախներ սահմանելիս անհրաժեշտ է դրանք դիտարկել երկարաժամկետ զարգացման համատեքստում՝ թափոնների կառավարման կայունությունը երաշխավորելու նպատակով: Այդ իմաստով ՏԻՄ-երի Պլանով սահմանված բոլոր թիրախները պետք է բխեն ՀՀ կառավարության կողմից որդեգրած քաղաքականությունից՝ աղբահանության համակարգի ռազմավարությունից՝ միաժամանակ չսահմանափակվելով՝ երկարաժամկետ զարգացումների համար կարգավորման առաջարկություններ ներկայացնելու անհրաժեշտության դեպքում:

Ցանկացած Պլան պետք է բացի կարճաժամկետ և միջնաժամկետ պլանավորումից դիտարկել ավելի լայն հորիզոն ենթադրող հեռանկար, քանի որ, օրինակ՝ թափոնների վերամշակման և օգտահանման նոր կայանքներ ստեղծելու, նոր սասնիտարական աղբավայր կառուցելու ընթացակարգերը ժամանակատար են. անհրաժեշտ է տեխնիկատնտեսական ուսումնասիրություն, այնուհետև թույլտվությունների ստացում, լիցենզավորում, Շրջակա միջավայրի ազդեցության և սոցիալական ազդեցության գնահատումներ, հանրային լսումների փուլեր և այլ գործողություններ: Պլանավորումը երկարաժամկետ հեռանկարում դիտարկելը կարևոր է նաև ֆինանսատնտեսական առումով:

Ա Ղ Յ ո ւ ս ա կ 38

Թափոնների գործածության համար նախատեսվող կայանք	Թափոնի տեսակ	Կայանքի հզորություն, տ/ տարի	Շահագործման նախատեսվող մեկնարկի տարեթիվը	Անհրաժեշտ ուսումնասիրություն	Նշումներ

բ . Մի ջ ն ա ժ ա մ կ ե տ մ ի ջ ո ց առ ու մ ն եր ի բ յ ու ջ ե և ֆ ի ն ան ս ա վ ո թ ու մ

Աղյուսակ 40

h/h	Սահմանված թիրախ	Միջոցառման անվանում	Միջոցառման արժեք (հազ. դր.)	Ծախսերն ըստ պլանավորման միջնաժամկետ ժամանակահատվածի համար			Ծրագրի ֆինանսավորման աղբյուրներ					Նշումներ
				3-րդ տարի (հազ. դր.)	4-րդ տարի (հազ. դր.)	5-րդ տարի (հազ. դր.)	հնքնաձ ախսա- ծածկում (հազ. դր)	Համայնքա յին բյուջե (հազ. դր.)	Պետական բյուջե (հազ. դր.)	Դոնոր կազմակե րպություն (հազ. դր.)	Օպերատ ուրի/ ՀՈԱԿ-ի բյուջե (հազ. դր.)	
1												
2												
3												
4												
...												
...												
	Ընդամենը											

գ. Առանձին միջոցառումների մանրամասն աշխատանքային պլան և բյուջե

Աղյուսակ 41

Միջոցառում	Կապիտալ ներդրումներ	Գործառնական ծախսեր	Այլ ծախսեր /մանրամասնել նշումների մեջ/	Նշումներ

6) ԱՂԲԱՀԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԿՈՇՏ ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԲՅՈՒՋԵՏԱՎՈՐՈՒՄ

ա. Եկամուտների և ծախսերի ընդհանուր նկարագրության պլանավորման տարածքում նախատեսվող պլանավորման ժամանակաշրջանում

Տարի	Բնակչության թիվ	Աղբահանության վարձավճար դրամ/անձ	Գործող տնտեսվարող սուբյեկտների թիվը	Աղբահանության համակարգում ընդգրկված տնտեսվարող սուբյեկտների /աղբահանության պայմանագիր /	Վարձավճարների հավաքման ընդհանուր ծախսեր, դրամ/տարի	Աղյուսակ 42	
						Աղբի հավաքման և տեղափոխման ծախս, դրամ/տարի	Աղբավայրում աղբի տեղադրման ծախս, դրամ/տոննա
1-ին տարի							
2-րդ տարի							
3-րդ տարի							
4-րդ տարի							
5-րդ տարի							

բ. Եկամուտ/Հավաքագրում և Ծախսեր

Աղյուսակ 43

Տարի	Աղբահանության եկամուտ/ հավաքագրում		Եկամուտ վերամշակման ենթակա թափոնների վաճառքից	Աղբահանության ծախս	Սանիտարական մաքրման ծախս
	Բնակչություն	Տնտեսվարող սուբյեկտներ			
1-ին տարի					
2-րդ տարի					
3-րդ տարի					
4-րդ տարի					
5-րդ տարի					

գ. Ընդհանուր եկամուտ և ծախս

Աղյուսակ 44

	Եկամուտներ	Ծախսեր	Տարբերություն
1-ին տարի			
2-րդ տարի			
3-րդ տարի			
4-րդ տարի			
5-րդ տարի			

ԳԼՈՒԽ 3. ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄ ԵՎ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Պլանավորման տարածքում հաշվետու ժամանակահատվածում առկա իրավիճակի գնահատման, պլանավորման և Պլանի իրականացման վերլուծությունների արդյունքների վերաբերյալ տեղեկատվությունը անհրաժեշտության դեպքում ներկայացվում է աղբահանության ոլորտի լիազոր մարմնին՝ պլանավորման ժամանակաշրջանի 2-րդ և 4 –րդ տարիների ավարտին:

Տեղեկատվությունը ներառում է պլանավորման տարածքում Պլանին առնչվող բոլոր փաստաթղթերը, որոնք մշակվել են առկա իրավիճակի գնահատման, պլանավորման, սահմանված նպատակների և թիրախների իրագործման արդյունքների վերլուծության փուլերում: Տեղեկատվությունը պետք է ներառի նաև ընդհանուր տեղեկություններ, որտեղ պետք է նշվեն տեղեկատվության անվանումը, պլանավորման մեջ ընդգրկված համայնքների անվանումը, տեղեկատվությունը մշակող անձանց պաշտոնները, կոնտակտները:

2) ԹԵՐԻ ԻՐԱԳՈՐԾՎԱԾ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Սույն բաժնում պետք է վերլուծվեն նպատակներն ու թիրախները, որոնց իրագործումը չի հաջողվել հաշվետվության ժամանակաշրջանում: Վերլուծությունը հիմնականում վերաբերում է պատճառներին և հետագա գործություններին: Վերանայվում են նաև ընթացիկ պլանում ամրագրված թիրախների ու նպատակների իրագործման համար անհրաժեշտ կարողությունների կարիքները և գործիքակազմը:

Ա Ղ յ ու ս ա կ 47

Չիրագործված նպատակի անվանում	Պլանավորված թիրախ	Փաստավի իրագործման պատճառները	Հետագա գործողությունները	Նշումներ

3) ԱՂԲԱՀԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԿՈՇՏ ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ԸՆԹԱՑԻԿ ՊԼԱՆՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Սույն բաժնում պետք է նկարագրվեն ընթացիկ պլանում փոփոխման ենթակա կետերը՝ վերջիններիս հիմնավորման հետ մեկտեղ: